

บทคัดย่อ

งูเขียวหางไหม้เป็นงูขนาดเล็กในวงศ์ย่อย Crotalinae ที่ชอบอาศัยอยู่ตามต้นไม้ ซึ่งพบมากในสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเรื่องนิเวศวิทยาเชิงพื้นที่ของงูเขียวหางไหม้ในระยะยาวมาก่อน วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการใช้พื้นที่ของงูเขียวหางไหม้แต่ละชนิดในสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช ใช้เวลาเก็บข้อมูลจากเดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 จากการออกสำรวจและได้รับแจ้งจากชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ ทำให้จับงูเขียวหางไหม้ได้ ทั้งหมด 176 ตัว จำแนกได้เป็น 3 ชนิด คือ งูเขียวหางไหม้ตาโต (*Trimeresurus macrops*) 164 ตัว งูเขียวหางไหม้ท้องเหลือง (*T. albolabris*) 11 ตัวและงูเขียวไผ่หางเขียว (*T. vogeli*) 1 ตัว ได้ผ่าตัดฝังเครื่องส่งสัญญาณวิทยุในงูเขียวหางไหม้ตัวเมีย 22 ตัว และตัวผู้ 5 ตัว (*T. macrops* 25 ตัว, *T. albolabris* 1 ตัว และ *T. vogeli* 1 ตัว) และติดตามการเคลื่อนที่ของงูกลุ่มนี้เป็นระยะเวลา 10-193 วัน ผลการศึกษาพบว่า แหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดงูแต่ละชนิด โดยวิธี Minimum Convex Polygon มีขนาดไม่แตกต่างกันเนื่องจากมีจำนวนตัวอย่างไม่เพียงพอ งูเขียวหางไหม้ตาโตมีที่อยู่อาศัยขนาดเล็ก (เฉลี่ย 0.55) และมีการย้ายที่อยู่อาศัยน้อยมาก จำนวนย้ายที่มากที่สุด 27 ครั้ง (ค่าเฉลี่ย 8 ครั้ง) การศึกษาถิ่นที่อยู่อาศัยของงูเขียวหางไหม้พบว่า งูเขียวหางไหม้ชอบชุ่มรอเหยื่อตามแหล่งที่มีซากไม้และกองใบไม้จำนวนมาก และมักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งหลบซ่อนแม้ในบริเวณที่ถูกรบกวนโดยมนุษย์อยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่างูเขียวหางไหม้บางชนิดคือ งูเขียวหางไหม้ตาโต สามารถปรับตัวให้อาศัยอยู่บริเวณเดียวกันกับมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: งู, การศึกษานิเวศวิทยาเชิงพื้นที่, ความชุกชุมสัมพัทธ์, การเลือกแหล่งที่อยู่อาศัย, สะแกราช

Abstract

The Green Pit Viper (GPV) group is composed of small crotaline snakes with arboreal lifestyles. The GPV are the most common snakes found in Sakaerat Environmental Research Station (SERS) but no long term spatial ecology work has been performed before. We conducted the research from March 2012 to June 2014, aimed at elucidating the space use of different green pit viper species in SERS. With active searches and opportunistic methods we captured a total of 176 GPV, and confirmed three species present in SERS: *Trimeresurus macrops* (164 captures), *T. albolabris* (11 captures) and *T. vogeli* (1 capture). We selected 22 female and 5 male GPV (25 *T. macrops*, 1 *T. albolabris* and 1 *T. vogeli*) for implantation with radio transmitters and tracked for a period of 10- 193 days. There appeared to be no difference between home range sizes of the different species, however small sample sizes minimize the inferences that can be made. Minimum Convex Polygon home ranges were small (mean 0.55 ha) for *T. macrops*, and the snakes rarely moved with a maximum of 27 relocations (mean 8). Microhabitat data were collected using a novel vertically designed stratified quadrat. GPV prefer sites with more woody dead vegetation and leaf litter. Although tracked snakes preferred well sheltered sites, they were often found within disturbed microhabitats. We suggest that some GPV species, e.g., *T. macrops*, may thrive in human settlement.

Key words: Snake, spatial ecology, relative abundance, habitat selection, Sakaerat